

Framtiden kan bli en ren fornøyelse

Taler

Lars Sponheim

Dato

13 april 2007

Sted

Bergen

Omstendigheter

Venstres landsmøte

- 1 I dag fødes det 7 jenter her i Bergen. Denne talen skal først og fremst handle om Venstres og mine ambisjoner for fremtiden, slik at de skal få muligheten til å leve akkurat det livet de selv ønsker. For meg er det i bunn og grunn det politikk handler om. Sørge for at de som fødes i dag får enda større muligheter enn meg
- 5 og min lykkelig stilte generasjon til å forme sine egne liv. Det er ikke min eller vår oppgave å bestemme hvordan livene skal leves. Det finnes det bare individuelle resepter på. Ingen kollektive. Det er kjernen i den sosiale liberalismen og det er kjernen i Venstres politikk.
- 10 Framtiden skal bli enda bedre enn fortiden. Det er mitt enkle, men vanskelige budskap i dag. For i vår tid ligger ikke tryggheten i frykt og motstand mot alt som kjennes nytt og fremmed, men i mulighetene som ligger i å gjøre det beste ut av den nye tid.
- 15 Jeg er ingen populist, men i dag vil jeg gjøre Jens Stoltenbergs enkle retorikk om til min:

Enten framtid, eller fortid.
- 20 Det er det det handler om.

Den danske liberaler Viggo Hørup sa det sånn i en debatt om den danske grunnloven i 1896:
- 25 "Det vil alltid være et høyre og et venstre, men det vil ikke minst alltid være en forskjell på dem som vil frem og dem som vil holde igjen eller vil tilbake. Det er en politisk konfliktlinje som varer. Alt annet er kun motesaker."

30 Hva er Regjeringens bidrag til framtiden?

Nei, det minner mer og mer om en buklanding. Jeg tror Jens Stoltenbergs besøk i Kina har åpnet øynene for at det kommer til å være rimelig fullt på månen om regjeringen en gang skulle komme dit.

35

Er det en stortsatsing på forskning?

Nei, hvileskjær og kutt. Ingenting tyder på at Regjeringen kommer til å prioritere forskning ved neste budsjett heller. Hvileskjæret blir fort et alvorlig feilskjær.

40

Er det satsing på det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet; på det nye næringslivet vi skal leve av i framtiden?

Nei, vi satser i dørfabrikk-bransjen vi. Hilsen Regjeringen.

45 Er det en aktiv miljøpolitikk?

Nei, det er gratis kvoter til forurensende gasskraftverk og til store deler av industrien. Det er bedre å kjøpe seg fri i utlandet enn å gjøre vanskelige valg her hjemme.

50 Er det en åpen og integrerende innvandrings- og asylpolitikk?

Nei. Det er nye overgangsordninger for nye EU-land, kamp mot tjenstedirektiv, aldersgrenser for ekteskap for enkeltborgere og obligatorisk sjekk av jenters underliv. Ikke er det åpent og ikke har det et snev av moderne liberal tankegang.

55

Er det målrettede sosiale reformer for de som trenger samfunnets hjelp mest?

Nei, det er fortsatt omfordeling mellom de av oss som allerede har mer enn nok.

Kort oppsummert: Regjeringens politikk handler i all hovedsak om en ting.

60 Fortid.

Vår politikk handler om framtid.

Aldri har mulighetene vært større for å gjøre de riktige grepene enn akkurat nå.

65 Handlingsrommet som er skapt av en norsk økonomi som går som det suser i møte med et åpent globalt verdenssamfunn, formelig skriker etter noen som vil

ta noen viktige og store grep for framtiden.

- 70 Vi er klare. Vi vil bruke dette handlingsrommet til å skape det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet. Det kreative Norge. Det miljøvennlige Norge.

- Det handler om å tørre å ta lavutslippsutvalgets anbefalinger på alvor og føre en politikk som vil merkes, men som gjør at vi i framtiden kan være stolte av at vi
75 tok klimatrusselen på alvor og løste problemet. Det handler om å ville bli en del av løsningen, ikke forbli en del av problemet.

- Det handler om å tørre å utfordre det bestående, for å legge til rette for det nye moderne næringslivet som vi skal leve av i framtiden og som kommer til å bestå
80 av de mange små og ikke de få store.

Det handler om å satse på skole, utdanning og forskning, men samtidig tørre å slippe taket - slippe kreativiteten løs. Gi frihet under ansvar.

- 85 Det handler om å ønske globaliseringen velkommen. Åpne opp Norge for nye impulser, for arbeidsinnvandring, for økt frihandel og for en mer rettferdig verden.

- Og det handler ikke minst om å prioriterer dem som trenger det mest og gi
90 større frihet til den enkelte. Gi borgerne og borgernes ombud makten tilbake. På bekostning av de privilegerte og ressurssterke.

Det handler om framtiden.

- 95 Grunnleggeren og gründeren bak skoprodusenten ECCO, Karl Toosbuy har følgende motto som jeg gjerne adopterer til denne talen og til Venstres politikk:

"Å skape er å leve - å leve er å skape. Vi har alltid befunnet oss i framtiden. Jeg kan bare huske framtid."

100

- I følge Bergens Tidenes kommentator Frank Rossavik nevnte ikke Kristin Halvorsen ordet sosialisme en eneste gang i sin tale til SVs landsmøte for tre
105 uker siden. Det fikk Rossavik til å spørre om SV har en ideologi, eller om alt

bare handlet om å være litt mer for miljø og barnehager enn det Arbeiderpartiet er. Jeg bruker ordene liberal og sosialliberal veldig ofte. Det gjør jeg fordi jeg har den privilegerte æren av å være leder av et parti som står for en stor og stolt
110 ideologi i mulighetens land. En ideologi som aldri - ikke en eneste gang - har spilt fallitt, men som står sterkere og er viktigere enn noen sinne. Jeg er overbevist om at det også er en viktig årsak til den smule suksess vi opplever om dagen. Den sosiale liberalismen er svaret for de 7 jentene denne talen er tilegnet. Fordi liberalismen står for alle menneskers like muligheter til frihet og
115 menneskeverd som politikken aller viktigste verdi.

På dette landsmøtet skal vi behandle et nytt prinsippprogram. Det er et program som også peker framover - som staker ut grunnlaget for Venstres politikk de kommende årene. Og som slår fast noen viktige og vanskelige prinsipper.

120

La meg få sitere fra det første av 10 liberale prinsipper som slås fast i vårt nye prinsippprogram:

"Liberalismens mål er enkeltmenneskets frihet. Venstre vil utvide den enkeltes mulighet til å ha makten i eget liv - uavhengig av livssituasjon og bakgrunn. Vi
125 hviler først når friheten gjelder overalt, for alle."

Overalt. For alle.

Sosialister ser denne friheten nærmest som en trussel. Vi som liberale ser friheten
130 som selve forutsetningen for ansvarsfølelse, fellesskap og ekte solidaritet. Det er nettopp ved å ta friheten fra folk, slik det gjøres i den samfunnsmodell som regjeringen sverger til, ved å regulere livet fra vugge til grav, at man skaper grobunn for maktesløshet, materialisme og egoisme. Det er umoderne og det er fortid - ikke framtid.

135

Venstre vil ha reformer for en ny frihetstid. Vi vil sørge for at valgmuligheter for den enkelte faktisk er til stede, og avstå fra å gripe inn i den enkeltes liv på krenkende måter. Samfunnet må tilpasses at folk er ulike og velger ulike løsninger. Venstre vil ha en politikk som stimulerer til privat skaperkraft og
140 verdiskaping i stedet for å slå beina under den. Samtidig trengs det et nasjonalt løft for utdanning, forskning og kultur for å sikre at alle faktisk får mulighet til å utfolde sine evner og sin skaperkraft. På disse områdene vil vi ha mer - ikke mindre - offentlig innsats.

Jeg bruker mye tid til på å forstå den nye tid. Hvilke implikasjoner har det for Norge at vi om 15 år kommer til å være et gjennomutdannet samfunn. 80% av oss vil ha høyere utdanning. Hvilke arbeidsoppgaver er det da vi ikke har arbeidskraft eller arbeidslyst til å fylle selv? Som vi må få andre til å utføre. Hvilket liv vil høyt utdannede borgere leve?

Er det noe jeg er helt sikker på er det at de vil etterspørre arbeidsoppgaver som er relevante. Skillet mellom arbeid og fritid, mellom arbeidsplass og hjem vil bli visket ut. Arbeidslivet må bli mer fleksibelt. Vi vil skifte jobb oftere. Ordning med gullklokke for lang og tro tjeneste vil stå igjen som et symbol på en gammel tid. Mange, mange kommer til å velge frihet til å gå rett i markedet med sin kunnskap og ikke omveien via en arbeidsgiver.

Dette er en utvikling som jeg mer en gjerne ønsker velkommen. Fordi det vil være bra for miljøet, det vil være bra for den enkelte og det vil være bra for Norge som nasjon. For Venstre er det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet et mål i seg selv. Der hvor andre er opptatt av kunnskap som noe som er bra for en arbeidsgiver, bedriftseier eller for fellesskapet, er vår innfallsvinkel at det først og fremst er bra for den enkelte. Det vil forandre Norge. Det kan skape det kreative Norge.

Men utviklingen fører selvfølgelig også med seg en rekke utfordringer - naturlig nok. Alt er ikke og vil ikke bli like bra av seg selv. Jeg er alvorlig bekymret hvor utviklingen går når det gjelder registrering og kartlegging av livet til hver enkelt av oss. Personvern har i mange år vært en viktig sak for Venstre, men noe som de fleste har trukket litt på skuldrene av. Hva er problemet? Problemet er at det ikke er mulig å være liberal uten å bry seg om den enkeltes frihet fra unødvendig og utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet. Og når utviklingen - gjennom et nytt EU-direktiv - går mot lovpåbud for Internett- og teleselskap om å lagre all informasjon, kanskje så lenge som to år, er det grunn til å rope varsku. Å lagre informasjon om kontakt mellom mennesker som ikke er mistenkt for noe kriminelt, er et brudd med det liberale rettsprinsippet om at en er uskyldig inntil det motsatte er bevist. Det er ikke en politikk Venstre vil være med på. Derfor foreslo vi i Stortinget rett før påske at norske selskaper bare skulle pålegges slik lagring i den minimumsperiode direktivet la opp til. Ingen andre enn Venstre stemte for personvernet.

Nå lurder kanskje noen på hvorfor jeg innledningsvis bare snakket om jentene som fødes i dag, og ikke guttene. Svaret er brutalt enkelt. Det er ikke olje og gass
190 vi skal leve av i framtiden. Det er kvinnene vi skal leve av. Vi - dette lykkelig stilte landet - har verdens beste kvinner. De jobber mest, føder flere barn enn noe annet land i Vest-Europa, og har samtidig den høyeste utdanning. Så får det heller bli opp til oss gutta og sysle med så primitive ting som verneplikt. Det kan ikke kvinnene våre kaste bort verdifull tid på, selv om forsvarsministeren
195 tydeligvis mener det.

En ting er helt klart: I framtiden hører det ingen steds hjemme at vi menn mener at vi fortjener mer betalt for å utføre de samme jobbene som kvinner. Det er uhørt. Det er gammeldags og det er umoderne.

200

Og så må vi sørge for at det blir like naturlig for kvinner som for menn å frigjøre seg fra en arbeidsgiver og starte for seg selv. Det er derfor vi har et så sterkt engasjement for å bedre de sosiale rettighetene for gründere og selvstendig næringsdrivende. Det må ikke bli sånn at det mest naturlige i verden for godt
205 utdannede kvinner også i framtiden er å bli saksbehandler i offentlig sektor. Vi må og skal ha flere kvinner som selvstendig næringsdrivende og gründere. Gjerne innenfor kulturbasert næringsliv. Det er kvinnene som er nøkkelen for å skape det kreative Norge.

210

Framtiden skal ikke bygges på olje og gass, men på høyt utdannede kvinner.

Framtiden skal ikke bygges på fossil energi, men på kreativitet og kultur.

215 ---

Jeg er ikke i tvil om at den politiske kampen i Norge vil stå om hvordan partiene møter framtiden og samfunnsutviklingen. Mellom de som ønsker framtiden velkommen og de som med alle virkemidler forsøker å bremse
220 samfunnsutviklingen.

Jeg har brukt et bilde mange ganger før som illustrerer problemstillingen: Alle

225 som har lekt i en bekk vet at det er mulig å demme opp; stoppe vannmassene en
liten stund, men plutselig så bryter vannet gjennom på det stedet du minst
hadde tenkt deg, og du har ingen kontroll lenger.

Akkurat sånn er det store deler av Regjeringen "leker" om dagen. Snur ryggen til
framtiden og minnes en tid ingen egentlig vil tilbake til. SVs sjefsideolog Audun
230 Lysbakkens visjoner for fremtiden er et lysende eksempel på dette:
Hovedutfordringen i Lysbakkens framtidsvisjon er å finne nye deler av
samfunnet som skal styres av det offentlige - og la folkemøter bestemme hvor
statlige investering skal gjøres. Noen som har hørt slike tanker før? Ja, de
gjennomsyret den bevegelsen som filmen og romanen Gymnaslærer Pedersen
235 beskrev. Her har du bekken og vannet i et nøtteskall. Alle vet at det ikke går.
Utviklingen (eller vannet) kan ikke stoppes uten massive inngrep. Det som
derimot er mulig, er å lede vannet i den retning du vil at det skal gå. Spille på lag
med utviklingen - styre den i rett retning. Der er Venstre. Der er fremtiden.

240 Og så har vi Senterpartiet som mener at alle på bygda som stemmer
Fremskrittspartiet (eller andre partier for den saks skyld) snarest må fylle ut
flyttemeldingsskjema.

Hva er det for slag syn? Jo et gammeldags, dønn konservativt syn om at bygdene
245 bare skal bosettes av bygdas egne sønner og døtre som har drevet med det
samme og tenkt de samme tankene i generasjoner. Annerledes tenkende har
ingen plass i Senterpartiets bygde-Norge.

Sannheten er at bygde-Norge skriker etter en ny og moderne politikk. Vi har
250 svaret. Svaret er ikke å rasere alt. Men svaret er en fornuftig oppmyking av et
rigid regelverk og et sterkt oppgjør med sementerte holdninger. Svaret er et
kraftfullt oppgjør med Regjeringen som ikke bare har reversert politikken
tilbake til før vår regjeringstid, men mye lenger. Ta landbrukspolitikken som
eksempel: Der hvor vi tilpasset regelverket til det moderne liv, strammes det nå
255 inn for fullt. Noe av det siste jeg gjorde som landbruksminister var å foreslå å
opphøve delingsforbudet i jordloven. Det høres forferdelig teknisk ut - men i
virkeligheten er det å tilpasse landbruket og distriktene til fremtiden. Det skal
være mulig å bo på en landbrukseiendom uten å måtte drive tradisjonelt
landbruk. Det skal være mulig for flere å dele en eiendom som i dag bare brukes
260 og beboes av en. Det skal være mulig å bo på bygda uten å måtte bosette seg i et
trangt boligfelt dersom du ikke vil drive med tradisjonell gårdsdrift.

265 Regjeringen har selvfølgelig reversert dette og strammet ytterligere inn gjennom
å presisere at det bare skal være mulig å ha en kårbolig pr. gård. I klartekst sier
Regjeringen at det bare er de som går i fjøset eller de som har gått i fjøset som får
bo på en landbrukseiendom. Ingen andre. Er det rart at det er noen som
stemmer Fremskrittspartiet?

270 På samme måte som forsøket med å demme opp bekken, kan rigid regelverk
hindre utviklingen over tid, men til slutt renner det over der du minst ventet
det.

Jeg er snart ferdig med landbrukspolitikken, men la meg ta et siste eksempel på
275 feilslått politikk: Landbruket er en stor kilde til de norske klimautslippene.
Gjødselkjellerne slipper ut store mengder av klimagassen metan.
Lavutslippsutvalget har pekt på løsningen på problemet - nemlig å bygge en
gassturbin over gjødselkjelleren som omdanner utslippene til energi. Moderne,
løsningsorientert og framtidsrettet. Problemet er bare at det ikke finnes
280 økonomi til å bygge gassturbiner over 70-tallets folkefjøs, med 14,72 kyr.
Derimot vil det være god økonomi i å bygge dette sammen med samdriftsfjøs
der 3 til 5 bønder går sammen om driften. En turbin knyttet til et samdriftsfjøs
vil kunne gi nok energi til mange husstander og samtidig sikre en bedre
økonomi for bøndene. På mange måter et slags jordbrukspolitisk kinderegg: 3
285 ting på en gang.

Hva er Senterpartiet og regjeringens svar? Samdriftsfjøs er en moderne motesak.
Det var ikke sånn vi hadde på 60-tallet. Derfor skal det stramt reguleres hvor
mange som kan delta, hvor mye melk som kan produseres, hvor langt unna
290 hverandre de kan bo og hvor mye hver enkelt bonde må delta i den daglige
driften. Er det svaret for framtiden? Er det svaret for den av de som fødes i dag
som kanskje ser for seg et framtidig liv knyttet til jordbruket? Åpenbart ikke.
Det er i hvert fall ikke Venstres svar.

295 ---

Jeg så i Dagsavisen før SVs landsmøte at finansminister Kristin Halvorsen driver
en intens kamp for mer rettferdighet. Det er sikkert vel og bra, men det er på
tide at Regjeringen innser sannheten: Det viktigste enkelttiltaket for mer
300 rettferdighet er ikke et høyere skattenivå, lavere makspris eller flere

velferdsordninger for alle. Det viktigste enkelttiltaket er en kunnskapsskole som gir de barna som fødes i dag muligheten til å utvikle seg selv. Til å delta i og forstå sin samtid. Til å gjøre opprør der det er nødvendig. Kort sagt en skole som utvikler våre barn til selvstendig tenkende og kunnskapssøkende individer.

Liberalismen grunnidé er individets frihet. Liberalere har derfor alltid satt skolen øverst på den politiske dagsorden. Det enkelte mennesket - hver eneste en - kan vokse og utvikles om hun bare får muligheten. Det er et perspektiv vi aldri kan eller må glemme. Kunnskap er den enkeltfaktor som gir hver enkelt mulighet til å ta ansvar og til selv å bestemme. Og nøkkelen til kunnskap er læreren. Derfor er bedre og mer motiverte lærere Venstres hovedprioritering i skolepolitikken. Vi vil heller bruke penger på bedre lærere enn flere timer i grunnskolen. Regjeringen velger motsatt. Flere timer først og så kanskje litt bedre lærere etterpå, dersom det er "mer til overs". Det er feil vei og det er feil prioriteringer for framtiden.

Kunnskapsministeren har nylig lagt fram forslag til endringer i friskoleloven - eller privatskoleloven som den nå er omdøpt til, etter at Djupedal ikke likte uttrykket "friskoler" fordi det antydte at andre skoler ikke var "frie". Det er også en måte å snu problemstillingen på. Vårt svar er det motsatte: Hvorfor ikke heller gjøre alle skoler til "friskoler", slik at den offentlige skolen får økt frihet til selv å bestemme over undervisningsopplegg og rammer rundt undervisningen. Og at den sentrale statsstyringen mer eller mindre avskaffes med unntak av grunnleggende krav til læringsnivå, og minstekrav til undervisning og skoleutvikling. Jeg registrerer at både Kristin Halvorsen og Øystein Djupedal varslet mer statlig styring av skolene dersom ikke kommunene gjør som SV vil. Det er håpløst gammeldags og det er i realiteten den skolepolitikken Fremskrittspartiet står for. Vårt svar er mer frihet, mer lokaldemokrati. Og skal vi lykkes med individuell tilpasset opplæring der både de svake og de sterke elevene blir utfordret og utviklet, er dette den eneste farbare vei.

De ungdommene som nå starter i videregående skole er den første generasjonen på over 100 år i Norge som kommer til å kunne færre fremmedspråk enn sine foreldre (med tilsvarende utdanning). Tenk på det. Her er det jo noe merkelig. Verden globaliseres - Norge med den - men våre barn lærer seg mindre språk enn før. Det skyldes ikke at ungdom er annerledes nå enn for 100 år siden, eller at de er mindre interessert i språk. Det skyldes en villet politikk. Et andre fremmedspråk er så lite viktig at det er helt valgfritt. Fransk eller rosemaling?

Samme for oss, sier Regjeringen.

345 Skal jeg gi valgfriheten på båten også nå, vil noen kanskje spørre, jeg som akkurat ville gi skolen større frihet? Absolutt ikke, men valgfriheten for den enkelte elev kan ikke bli total i skolen. Det sier seg selv. Det å tilegne seg kunnskaper krever for de aller flestes vedkommende at man anstrenger seg. Alt er ikke alltid like morsomt, men det må av og til gjøres allikevel. Skolens viktigste oppgave er faktisk undervisning - ikke underholdning.

350 "Vi har gjort noen feil i den sosialdemokratiske enhetsskolen", sa Anniken Huitfeldt når hun for en tid siden innledet om forslaget til ny skolepolitisk plattform for Arbeiderpartiet. Huitfeldt slo også fast at en av de viktigste feilene Ap har gjort er at man i lang tid har "nedtonet betydningen av kunnskap". Og for noen uker siden fulgte SV-nestleder Bård Vegar Solhjell opp med sin
355 oppskrift på hvordan SV skal forandres: Solhjell innrømmer at kunnskap og læring er viktigere enn skolemat, og tok langt på vei avstand fra det jeg vil kalle "kyss, klapp og klem"-skolen som SV har vært en forkjemper for i flere tiår.

Både SV og AP følger nå etter Venstre i vektlegging av at kunnskap og
360 kompetanse er avgjørende for skolen. Solhjell snakker bl.a. om at SV "skal gjenreise tradisjonen for at formidling og lærernes rolle er det avgjørende for elevenes kunnskap".

Noen som har hørt dét før: Ja, velkommen etter SV. Dette er Venstres politikk.
365 I en kronikk for litt siden sa kunnskapsminister Djupedal at "vente og se"-holdningen i det norske utdanningssystemet må avvikles. Og det kommer fra mannen som innførte hvileskjærs-tankegangen i det samme systemet.

370 Med vårt skolepolitiske manifest som vi skal vedta på dette landsmøtet kommer vi Djupedal i forkjøpet, og signaliserer enda tydeligere at det er Venstre som er skolepartiet. Og det skal vi fortsette å jobbe for, både lokalt og nasjonalt.

Jeg sa tidligere at tiden er kommet for å ta de store grepene. Et av de virkelig
375 store grepene vi må ta er å satse massivt på forskning. Ikke minst må vi få mer fri forskning. Slik det er nå, blir noen personer i Forskningsrådet veldig mektige, mens vi får alt for lite grunnforskning.

380 Dette høres kanskje komplisert ut. Det spiller vel liten rolle om forskningen er fri, eller om det er Norsk Forskningsråd som bestemmer det meste - bare det forskes mer?

385 Hva tror dere hadde skjedd dersom Albert Einstein hadde sendt inn en søknad til Norsk Forskningsråd for å få forske fram en relativitetsteori? Tror dere han hadde fått noen penger? Neppe.

Einsteins samtid forstod ikke nytten med relativitetsteorien. I dag er den grunnlaget for mye av vår moderne høyteknologi som for eksempel GPS og mobiltelefoni.

390

Er det noen som tror Marie Curie hadde kunnet forklare den framtidige nytten av sin forskning omkring radioaktivitet for 100 år siden? Neppe (igjen). I dag er det en forutsetning for å kunne behandle de fleste kreftpasienter.

395 Jeg kunne ha fortsatt listen med eksempel etter eksempel. Poenget er at vi må lage gode ordninger for de beste forskerne. Åpne opp for ulikhet og mangfold.

Venstre våger å sette klare, ambisiøse mål som tar framtidens utfordringer og muligheter på alvor.

400

Det var vi som satset mest på forskning i 2007-budsjettet. Det blir vi som satser mest i 2008 og 2009.

405 Og jeg lover dere at når Venstre kommer tilbake i Regjering etter valget i 2009 skal dette være en av våre hovedsaker. Den nye kunnskapsministeren skal nemlig komme fra et parti som prioritere skole, kunnskap og forskning. Ikke bare barnehager og kamp mot private skoler. Venstre skal få sin første kunnskapsminister siden Olaf Kortner hadde en kort gjesteopptreden (i Lyng-regjeringen) noen tidlige høstdager for snart 44 år siden. Ord skal bli gjort om til
410 handling.

Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet krever en ledelse som forstår sin tid.

415 ---

Jeg har fått oppleve fantastiske ting. Ting jeg har drømt om og kjempet for, har

420 faktisk hendt. Som murens fall og apartheids avskaffelse. Jeg har aldri noen gang
følt meg så liten og så stor som da Nelson Mandela viste meg sin egen gamle
celle på Robben Island hvor han satt fengslet i 18 år.

For en politisk leder. Og hva var det som holdt ham oppe alle disse årene i
fengsel? Det var troen på framtiden. Han fikk rett.

425 Grunnlaget for fordeling er demokrati. Det er derfor det er så viktig å slå ring
om de globale organisasjonen som kjemper for fred og demokrati. Det er derfor
vi har et så sterkt engasjement for å styrke FN som den aktør som kan supplere
den globale økonomien med globale politiske spilleregler. Der hvor
430 markedsøkonomien nå vokser fram med stormskritt, må demokratiet og de
politiske spilleregler følge etter i samme takt.

Og der hvor FN ikke er tilstrekkelig er det viktig å støtte opp om regionale
politiske organ.

435 Det EU når gjør i miljø- og klimapolitikken er rett og slett bra. Det samme er
utvidelsen - inkludering av nye land med en ustabil fortid. Forsikringen om
framtidig demokrati og frihet. Det samkvemmet som nå vokser fram mellom
borgerne i de to grensebyene Slubice i Polen og Frankfurt i Tyskland er jo
440 kjernen i en utvikling vi vil ha. Økt frihet for flest mulig. Samhandel og fred. Og
klarer EU å ta i mot Tyrkia på en inkluderende måte - et land som på mange
måter er en smeltedigel mellom øst og vest, mellom muslimer og vesten - ja da
må jeg si at jeg må gå mange og lange turer på Hardangervidda for å prøve mitt
 eget EU-standpunkt mot stadig nye realiteter.

445 Det er ingen tvil om at EU i stort er bra, hadde bare ikke vært for den
voldsomme trangen de har til alt det unødvendige småpirket og detaljstyringen.
Og et demokratisk kaos. Om jeg skal tillate meg å komme med et råd i all
beskjedenhet, så er det at EU forsterker sin innsats der de er gode og
450 nødvendige, får orden på de demokratiske prosesser og kvitter seg med alt
unødvendig småtteri. Skjer det, vil jeg på ingen måte utelukke at de som titter på
verden for første gang i dag, vil vokse opp med Norge som en naturlig del av EU
- med min og Venstres helhjertede støtte.

455 For noen uker siden var jeg på reise sammen med Stortingets finanskomité til
Berlin. Bl.a. besøkte vi tyske kollegaer i den tyske forbundsdagen. Der vi fra

norsk side var opptatt av til dels teknokratiske spørsmål om EU, om ulike direktiv og økonomi ble vi møtt med vitnesbyrd fra erfarne tyske politikere som gjorde et sterkt inntrykk på meg: For dem handlet EU om å holde fast ved drømmen de hadde hatt siden de var barn: Drømmen om fredens Europa, om et åpent og inkluderende samkvem over grensene. Om frihet. Aldri mer krig og undertrykking. Alt annet var i grunnen rimelig uvesentlig.

Det er jo nettopp dette som har vært drivkraften til vår egen Halfdan Hegtuns voldsomme engasjement for norsk EU-medlemskap. Jeg må si at jeg sjelden har forstått det engasjementet bedre enn etter møte med tyske kollegaer i Berlin. Og om du følger med nå Halfdan så er dette mest av alt til deg:

Se mulighetene - ikke motforestillingene.

Det jo strengt tatt dette politikk handler om. Ikke minst sett fra et sosialliberalt ståsted. Muligheter - ikke motforestillinger. Framtid - ikke fortid. Derfor er jeg helt ærlig her jeg står i dag: I hjertet mitt er jeg en varm EU-tilhenger, hodet derimot er fylt av motstridende signaler og en del kalkulatorvirksomhet som sier nei. (Det er vel kanskje derfor jeg er i Venstre ...)

Jeg varsler ikke med dette at jeg har skiftet EU-standpunkt. Jeg varsler heller ikke at jeg vil ta initiativ til at vi gjør det på dette landsmøtet i forbindelse med prinsippprogram-behandlingen. Jeg varsler imidlertid at de to neste årene blir vanskelig og viktige for meg personlig fram til behandlingen av et nytt stortingsvalgprogram på landsmøtet om to år.

--

Til dette landsmøtet har vi to gjester fra Hviterussland: De er her først og fremst for å lære om norsk politikk og om Venstre. Men deres besøk minner oss imidlertid om at det også i vår lykkelige stilte verdensdel er mennesker som lever under forhold som ikke er akseptable.

Den svenske Regjeringen har nylig besluttet å doble bistanden til Hviterussland og knytte denne til demokratiseringstiltak gjennom bl.a. å styrke det sivile samfunn, menneskerettigheter, demokrati og ytringsfrihet og utvikling av markedsøkonomi: De fire grunnpilarene i det liberale samfunnet.

Dette er helt nødvendig for å motvirke den isolering som president Aleksandr Lukasjenko utsetter befolkning for.

500 Jeg mener at Norge må gjøre som den svenske regjeringen, og varsler at Venstre allerede ved behandlingen av revidert budsjett denne våren vil foreslå en økning.

505 For det er ikke mulig å være nøytral mellom demokrati og diktatur. Mellom frihet og undertrykking eller mellom rettsstat og terror. En liberal utenrikspolitikk er krystallklar i sine meninger og modig i handling og virkemiddelbruk.

510 Og en slik politikk er det behov for. I følge organisasjonen Freedom House lever 53 % av verdens befolkning i diktaturstater.

515 Skal vi gjøre noe med det, er det viktig å ta globaliseringens utfordringer og muligheter på alvor og forsvare frihandelens fortrinn som virkemiddel for å utrydde fattigdom og ikke minst føre mennesker nærmere hverandre. Bistand er bra. Rettferdig handel er enda bedre. Nettopp derfor er det så viktig å få på plass en ny WTO-avtale. Et politisk rammeverk for en global handel mellom flest mulig og på best mulig vilkår for de fattige og ufrie. Da blir det et paradoks at deler av Regjeringen jubler hver gang man går fra et forhandlingsmøte i WTO med uforrettet sak.

520

---

525 For meg handler statlig næringspolitikk - eller aktiv næringspolitikk om dere vil - først og fremst om å satse på forskning og dernest å sikre tilgang på kapital i en tidlig etableringsfase. Det betyr nødvendigvis ikke at det er staten som må stille kapitalen til disposisjon, men staten kan stimulere til at vi heller investerer pengene våre i spennende ideer, enn i enda flere hus og bygninger.

530 I både USA og England finnes det en ordning som kalles "business angels". En business angel er en privatinvestor som går inn i en bedrift eller støtter en gründer i en etableringsfase med både kapital og sin egen kompetanse. Det offentliges bidrag er skatteincentiv for de som gjør slike investeringer. Dette er en ordning Venstre vil adoptere til Norge - og som nettopp vil være et næringspolitisk verktøy for det kunnskapssamfunnet vi vil ha. Problemet er at vi

har en regjering som har valgt å gå motsatt vei. De sender ut helt entydige signaler: Heller statlig enn privat eierskap.

540 Sannsynligheten for at staten, påvirket av de sterkeste og mest innflytelsesrike
særinteresser og pressgrupper, er de som har størst mulighet til å oppnå
verdiskaping av en selektiv næringspolitikk er minimal. Bare den tanke at det er
vi som politikere som på forhånd skal kunne identifisere de tre prosentene av
alle oppstartsprosjekter som i etterhånd viste seg å være de mest verdiskapende
er jo egentlig absurd. Svaret er innlysende. Allikevel vil Ap, LO og Sp - den nye
545 rustne jerntriangel - bruke statens penger på nettopp dette. Nye digre statlige
fond som skal sikre statlig eierskap i norsk næringsliv. Er det noen som forresten
husker IT-Fornebu?

Det er som om Regjeringen er full av b-mennesker som står opp for tidlig...

550

Venstres næringspolitikk handler om å legge til rette for det nye næringslivet vi
skal leve av i framtiden. Det handler om forenkling, om fleksibilitet - ikke minst
for gründere og selvstendig næringsdrivende.

555 Vi har lansert en rekke forslag i Stortinget de siste årene - som uten unntak har
blitt stemt ned av regjeringspartiene. Nå lanserer jeg et nytt som jeg håper får
flertall:

La selvstendig næringsdrivende få rett til et bunnfradrag på linje med vanlige
560 lønnstakers minstefradrag. I dag må selvstendig næringsdrivende bruke en
masse tid på å dokumentere hvert eneste krone som går til fradrag på
bunnlinjen: Hver pølse, hver penn, hver kaffekopp, hver telefonsamtale må
dokumenteres. Tenk på hvor mye tid som kan frigjøres dersom de som har
utgifter på 50-60.000 årlig heller kan velge å bruke et bunnfradrag.

565

En enkel, men målrettet forenklingsreform, hilsen Venstre.

En liberal og framtidsrettet næringspolitikk handler også om et skattesystem
som både stimulerer til arbeid, til investering i gode ideer og til en miljøvennlig
570 adferd. Det handler om et reelt skattesifte fra rød til grønn skatt.

Det handler om politisk vilje og politisk mot. Dersom vi opphever alle fritak
eller reduksjoner vi har i CO2-avgift, el-avgift og grunnavgift for fyringsolje,

575 avvikler subsidiering av kraftkontrakter og ikke gir gratis utslippskvoter for
CO2 kan vi frigjøre 8,5 milliarder kroner som vi kan bruke til målrettede
skatteletter for å skape framtidens kreative kunnskapssamfunn. Bare tenk litt på
det. Vi - det norske fellesskapet - bruker 8,5 milliarder kroner på å subsidiere
miljøfiendtlig adferd - i en tid der miljøproblemene og klimatrusselen er vår
580 viktigste politiske utfordring. Det er jo ingen som etterspør forurensing. Vi
etterspør de miljøvennlige løsningen. Da må vi ha et politisk skifte. Fra rødt til
grønt.

En av de viktigste forutsetningene for å skape det kreative Norge, er at skatten
585 på arbeid ikke blir for høy. Høy marginalsatt på arbeid betyr at det blir
vanskeligere å konkurrere med omverden om å holde på vår høyt utdannede og
velkvalifiserte arbeidskraft. Lavere skatt betyr egentlig ikke noe annet enn at
kjøp av tjenester, av kunnskap, av opplevelser kan konkurrere med kjøp av
materielle forbruksgoder. Det betyr bedre vilkår for det kulturbaserte
590 næringslivet. Det er framtiden og det er en vei Venstre vil gå.

Vi må bygge et samfunn hvor entreprenører bokstavelig talt har frihet til å skru
fra hverandre det gamle og sette det sammen til noe nytt og spennende.
Samfunn som ikke klarer å bryte med fortiden, viser at de ikke er villige til å la
595 entreprenørene tre frem. Og hva er Regjeringens svar på dette?: "Tiltak mot
bedriftsnedlegging", et 60 siders notat som mange av dere som er lokalpolitikere
nå har hatt på høring, om hvordan en skal hindre eller unngå utviklingen mot
det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet.

600 Jeg husker godt en episode fra da jeg var næringsminister. Bygdeutvikleren og
revygeneralen fra Høylandet, Lornts Mørkved kom bort til meg etter et møte og
sa omtrent følgende: Det dere burde gjøre Lars, var å dra rundt i Norge på
kveldstid. Der hvor kreativiteten utfoldes, der hvor det er aktivitet i garasjer og
kjellerlokaler i seine kvelds- og nattetimer burde man bare åpne døra og kaste
605 inn en sekk med penger og dra fortrest mulig videre til neste sted. Ikke holde dere
med dette håpløst gammeldagse virkemiddelapparatet som finnes i dag.

Vi er dessverre så nedsyltet av en tankegang som passer fortiden, at det ikke er
mulig å se framtidens behov. Vi må slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Vi
610 må satse på gründere og entreprenører. Det må bli mindre regelverk og
regulering. Det må åpnes for midlertidige ansettelser, deltidsstillinger, mer enn
100 % - stillinger: Kort sagt et mer fleksibelt arbeidsliv. Samtidig er det helt

nødvendig å åpne for friere og mindre byråkratisk arbeidsinnvandring til Norge.

615

I de nærmeste tiårene kommer Norge til å trenge en stor arbeidskraftinnvandring for å opprettholde den framtidige velferden. Det Venstre har snakket om i over 10 år, er det nå bred politisk enighet om. Men
620 hvis man snakker med de bedriftene som faktisk trenger arbeidstakere, så får man høre at byråkrati, køer og dårlig informasjon venter dem som kommer. Sånn kan vi ikke ha det.

I februar snakket Trine Skei Grande med personalansvarlig i Opera Software.
625 De fortalte at det har store problemer med rekrutteringen på grunn av norske utlendings-myndigheter. Bedriften har behov for kompetanse fra land som Kina og India, men det er selvfølgelig helt umulig å ha kjempedyktige fagfolk sittende på vent i Kina eller India i seks måneder mens Utlendingsdirektoratet behandler søknaden. Da har de forsvunnet til andre bedrifter i andre land.

630

Og da blir det nesten komisk å lese på Utlendingsdirektoratets hjemmesider at de "oppfordrer alle til å søke i god tid". Det kan man vel kalle et av tidenes understatement. I praksis betyr det at dersom du skal ha jobb i Norge, må du ha søkt om arbeidstillatelse lenge før du har fått tilbud om jobb.

635

I min tid som rikspolitiker føler jeg at jeg har lyktes på mange områder der hvor jeg har hatt et sterkt engasjement. Delingsmodellen er fjernet, vi har lyktes med
640 å få på plass en skattereform som på mange måter er Venstres, vi har lyktes med å få til en forståelse av at det er samspillet mellom økonomi og økologi som løser mange av utfordringene vi står overfor.

Men er det noe som plager meg - som har gitt og gir meg dårlig samvittighet
645 etter alle disse årene i rikspolitikken, så er det at vi ikke har klart å gjøre tilværelsen nevneverdig bedre for de som er samfunnets virkelige slitere. De som er den eneste reelle underklassen. De som jeg møter litt for mange av på min daglige gåtur fra Stortingsleiligheten min i Grønnegata og til Stortingsbygningen. De ordentlig slitne rusmisbrukerne, som ofte har psykiske
650 problemer i tillegg. Mange av de samme har jeg møtt nesten hver dag i snart 14 år. Mens velstandsutviklingen for meg og dere har vært eventyrlig disse 14 årene,

er det som om tiden har stått stille for disse.

655 NAV-reformen - som på mange måter er Venstres reform - og det første skritt på vegen mot borgerlønn, er dessverre ikke svaret på deres problemer. Det går ikke å si til dem at bare du følger opp aktivitetsplikten din, så skal vi sørge for at du har til livets opphold.

660 "Det er ikke sånn verden funker", for å sitere Isak på tre og et halvt år.

Jeg har aldri tatt til orde for det i politisk sammenheng før, men nå er det på tide med et tverrpolitisk løft. Nå må vi legge bort all prestisje vi måtte ha - og ta et felles løft for å bedre livskvaliteten for disse menneskene. Når jeg tegner et
665 optimistisk framtidsbilde på dette landsmøtet, er det en gruppe som definitivt må hjelpes til en bedre framtid - som ikke får det fordi utviklingen går framover av seg selv, at teknologien kan løse de fleste problemer, eller at strømningene i samfunnet definitivt er sosialliberale. Jeg utfordrer alle mine kollegaer på Stortinget til å være med på et løft som må starte allerede i forbindelse med
670 revidert nasjonalbudsjett og som med full tyngde må fases inn fra og med 2008-budsjettet.

Vi må få en rus- og psykiatrireform med utgangspunkt i de som sliter, ikke en teknokratisk reform som først og fremst handler om institusjonelle formål. Vi
675 må få en reform som river ned de usynlige skottene mellom ulike etater og institusjoner. Mellom stat og kommune. Mellom rus og psykiatri.

Tre hovedmål skal være overordnet alt annet:

680 Alle som vil skal få behandling. Alle skal ha et sted å bo. Alle skal ha rett til et verdig liv.

Klarer vi det, har vi virkelig lagt grunnlaget for det klasseløse sosiale og liberale framtidssamfunnet der alle kan delta ut fra sine egne premisser. Og hvor alle får
685 den verdighet de fortjener.

I framtiden kommer vi til å leve lenger. Det vil endre samfunnet på mange
690 områder. Også arbeidsmarkedet. Når vi lever lenger vil det være naturlig at vi

også jobber lenger. Det åpner nettopp det brede pensjonsforliket som Venstre er en del av for. Ja det er nettopp en av hovedpillaren i det nye systemet at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Men da kan vi ikke ha en ordning som
695 stimulerer til det motsatte. Derfor må AFP-ordningen endres, om den skal videreføres. Vi kan ikke bruke statlige midler til å premiere de som forsvinner tidlig fra arbeidslivet selv om de har arbeidsevnen i behold.

Et annet paradoks er alle ordningene og rabattene som inntreffer i det øyeblikket
700 man blir 67 år eller pensjonist. For meg blir det en slags stakkarsliggjøring. Er vi halve mennesker etter at vi fyller 67 år? Selvfølgelig er vi ikke det. Det er ikke en sosial begivenhet å fylle 67 år. Og det vil slett ikke være det i framtiden. Derfor foreslår jeg at vi tar summen av alle subsidierte ordninger for de over 67 år og gir som en økning i pensjonen. På den måten kan alle selv få bestemme mer over
705 hvordan de vil bruke sin pensjon. Det er framtid - ikke fortid.

Og så må vi tenke nytt om hele arbeidsbegrepet. Det må redefineres. Det handler i grunnen om det samme: Vi er aldri halve mennesker. Derfor må vi legge til rette for at alle kan delta i arbeidslivet. Vi må lage ordninger som er
710 enklere og mer fleksible. I dag er det sånn at hvis du er delvis sykmeldt, så må du i utgangspunktet oppholde deg i landet for å få sykepenger. Jeg skjønner tanken om at man ikke skal sole seg i syden mens man går på sykepenger. Men i dagens globaliserte verden er det jo meningsløst at man må søke, få avslag, søke igjen og krangle for å dra med jobben til New York eller Tallinn fordi man jobber 60 %, 715 men er sykmeldt 40 %. Systemene må stimulere til arbeid, ikke til en enten-eller-tankegang om at "enten er du syk eller så er du frisk". Enten er du hel eller er du halv. Vi må få et grunnleggende skifte i hvordan det tenkes på NAV-kontorene. Og tenkningen må starte i regjeringskontorene. Så lenge det legges opp til generelle løsninger som ikke tar hensyn til den enkeltes spesielle behov, 720 kan vi ikke kreve at den enkelte saksbehandler skal finne skreddersydde løsninger. Så lenge det tenkes fortid, kan vi ikke forvente at det blir framtid.

---

725 Nå har jeg snart snakket i 45 minutter og dere har vel ventet på det i 40 av dem: Når kommer oppgjøret med samrøret. Med Ap, LO, Valla og alt det vanlige?

Det er ikke nødvendig. Alle vet jo hva jeg mener om det.

Jeg vet ikke om dere husker fra landsstyremøtet vårt i desember i fjor, hvor jeg tok et kraftfullt demokratisk oppgjør med den utvikling som da var i ferd med å tegne seg - hvor LO-lederen ble kåret til landets mektigste og engasjerte seg i de fleste spørsmål bl.a. statskirkens framtid. Overstatsminister, kalte jeg henne.

735 Mange mente jeg hadde rett i innhold, men tok for kraftig i. Ingen mener det lenger. Og er det en viktig ting som har skjedd i kjølvannet av Valla-saken, så er det en reell og viktig demokratisk debatt om forhold mellom politiske partier og interesseorganisasjoner. Så rart det enn høres ut, så er det noe vi faktisk kan takke Gerd Liv Valla for.

740

For veien videre mot det moderne samfunn handler ikke om å oppgi sin historie, men å forstå den nye tid og tilpasse politikken etter den. Moderne utdannede borgere forventer demokrati og åpen diskusjon, ikke samrøre i lukkede rom. De forventer at politiske standpunkt ikke er til salgs. Så enkelt er det i grunnen.

745

Klimaendringene er vår generasjons største utfordring. Ikke bare i Norge, men overalt på jorda. Framtidsutsiktene er ikke lyse: Et Norge uten vinter. En verden med 100 millioner fattige hjem under vann. En klode hvor hver tredje plante- og dyreart dør ut. Og hvor naturen vi alle er glad i blir ugjenkallelig borte.

750

Dersom vi ikke handler, vel og merke. Dersom vi ikke sier at nok er nok.

755

Dersom vi ikke setter miljøhensyn først.

I klimapolitikken står vi overfor et klart verdivalg. Vi kan velge å handle og vise solidaritet med de menneskene som vil rammes hardest av klimaendringene. Da trengs det konkrete mål og vilje til å ta i bruk de tiltak som er nødvendige for å nå målene. Det er Venstres vei.

760

Den andre muligheten er å se hvilke tiltak det kan bli enighet om mellom regjeringen og LO og i dialog med sektorene som berøres av mulige klimakutt. Så kan man se hvor langt, eller rettere sagt kort, det rekker. Det er

765

Arbeiderpartiet og Jens Stoltenbergs vei.

Venstre vil ikke vente med å redde verden til Jens Stoltenberg har regnet ut at det er lønnsomt. Å gjemme seg bak kalde økonomiske beregninger, kan gi en

770 farlig varm framtid.

Skal Norge ha like høye ambisjoner i klimapolitikken som andre europeiske land det er naturlig å sammenligne seg med, må vi ha som mål å kutte minst 30% av utslippene innen 2020. Og vi må gjøre mesteparten av jobben hjemme. Da kan
775 Norge kanskje påberope seg en lederposisjon i det internasjonale klimaarbeidet. Det bør være en selvskreven oppgave for et av verdens rikeste land.

Det er liten grunn til å kritisere SV for miljøinnsatsen i Regjeringen. Jeg er helt sikker på at SV slåss hver dag for de beste resultatene for et bedre miljø - akkurat
780 som vi gjorde i den forrige regjeringen. Jeg vil imidlertid - i all vennskapelighet - råde SV til å være litt mer ærlig om hva som er resultatene av regjeringens politikk. Det er ikke en stor miljøpolitisk seier å få til et kvotesystem der store deler av industrien slipper unna gratis og som omfavnes av Fremskrittspartiet.

785 Men det hadde nok vært dårligere uten SV.

Det er ikke en stor miljøpolitisk seier å fremme en forvaltningsplan uten en eneste petroleumsfri sone.

790 Men det hadde nok vært dårligere uten SV.

Det er ikke en stor miljøpolitisk seier å gå fra å skulle rense gasskraftverkene fra dag én til dag 1423.

795 Men det hadde nok vært dårligere uten SV.

Det er ikke en stor miljøpolitisk seier å skrote ordningen med grønne sertifikater og erstatte den med en fondsordning som overhode ikke er målrettet.

800 Men det er mulig at det faktisk hadde vært enda dårligere uten SV.

SVs store problem i miljøpolitikken er ikke Venstre eller opposisjonen, men regjeringskollegaene i Arbeiderpartiet og Senterpartiet. To partier som aldri -
ikke en eneste gang - har valgt miljøet når hensynet til miljøet står mot
805 særinteressene i henholdsvis industri eller landbruk. Ikke en eneste gang.

Jeg er sikker på at jeg har hele landsmøtet med meg når jeg ønsker SV lykke til i

alle miljøpolitiske slag som skal stå i regjeringen de neste to og et halvt årene.
810 Dere har Venstres helhjertede støtte. Og så forventer jeg å få den samme støtte
tilbake etter 2009 når vi har overtatt igjen. Dessuten vet vi når nok er nok. Vi
har tross alt forlatt regjeringskontorene på en miljøsak. Om jeg ikke husker feil
så var det på grunn av at vi ikke ville bygge det gasskraftverket som nå snart er
oppe og går på Kårstø, med en usikker horisont på når og hvordan rensing vil
815 finne sted. Men gratis utslippskvoter det skal de få...

Regjeringen ber om et klimaforlik i Stortinget. Det er mulig det er fornuftig,
men så langt er det Frp som er Regjeringens støttespiller i klimapolitikken. Jeg
kan ikke se at et klimaforlik som inkluderer Frp vil være noe å strebe etter. Siv
820 Jensens Frp er en del av problemet, ikke en del av løsningen.

Til Siv Jensen som delvis benekter klimautfordringene har jeg følgende budskap
fra Venstres landsmøte: Hvordan skal du om 20 år kunne se i øynene til
mennesker som flyktet som følge av klimaendringene - og du vet med deg selv at
825 du ikke gjorde noe for å hjelpe dem før det var for sent?
Det er direkte pinlig å se at det partiets som er mest redd for dagens flyktninger,
ikke vil gjøre noe for å hindre at det kommer millioner om 20 år.

Skal vi lykkes i miljø- og klimapolitikken må alle bidra til et felles løft: Staten,
830 næringslivet, det sivile samfunn. Det vil kreve noe av hver enkelt av oss. Ingen
kan slippe unna slik Regjeringen legger opp til - og vi kan ikke kjøpe oss fri i
andre land. Vi som privatpersoner må spise mindre rødt kjøtt og mer fisk og
grønt. Vi må kanskje kutte ned på antall flyreiser og vi må varme opp husene
våre med miljøvennlig og fornybar energi.

835 Og så må vi sette noen klare mål og vise politisk vilje. Min framtidvisjon er å
gjøre Norge til et klimanøytralt samfunn. Der vi betaler det som det koster å
forurense. Det blir et samfunn som er bedre å leve i. Nå har vi muligheten til å
skape noe nytt og noe annerledes. Ikke bare "redde stumpene". Ikke bare redde
840 Norges tapte ære. Ikke bare si at 20 % eller 30 % mindre klimautslipp er godt
nok. Vår visjon og vår oppgave er å gi de som fødes i dag et bedre sted å leve på
om 20 år.

Jeg er optimist. Jeg tror at folk er klare for Venstres miljøvennlige
845 kunnskapssamfunn.

----

850 Vi står foran en lokalvalgkamp som jeg er sikker på vil bli mer polarisert enn på lenge. Jeg ser et mønster av at på den ene siden vil regjeringspartiene forsøke å få til et mer forpliktende samarbeid lokalt og på den andre siden vil Frp og Høyre inngå i et forpliktende samarbeid flere steder.

855 Og i mellom her står Venstre. Hvem skal vi samarbeide med da?

Ja det er et spørsmål dere som er lokalpolitikere best vet svaret på selv. Det kommer ikke noe diktat fra Møllergata eller fra Stortinget. Og er det snakk om rent valgteknisk samarbeid for å sikre posisjoner så kan vi selvfølgelig samarbeide
860 med hvem som helst. Når det gjelder et mer politisk samarbeid stiller det selvfølgelig oss - eller dere - overfor større utfordringer. Svaret fra meg blir allikevel det samme igjen: Dere vet best hvordan dere skal få gjennomført mest mulig Venstre-politikk lokalt.

865 Men vi skal stille krav til et politisk samarbeid.

Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som driver med samrøre med interesseorganisasjoner og som lar kommuneansatte få legge ned veto mot politiske standpunkter. Vi må huske at kommunen ikke har noen egenverdi i seg
870 selv. Kommunen er til for sine borgere. Dere som lokalpolitikere må aldri bli rådmannens forlengede arm mot borgerne, men borgernes forlengede arm mot rådmannen og kommunehuset.

Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som står for en regelrett etnisk
875 tilnærming til landbruks- og distriktpolitikken. Vi vil åpne opp både landbrukspolitikken og distriktpolitikken for annerledes tenkende mennesker, vi vil myke opp i gammeldags regelverk som hindrer det kreative Norge å få utfolde seg.

880 Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som ikke vil la hensynet til miljø gå foran andre hensyn, som prioritere privatbilisme foran kollektivtransport og som ikke tar klimatrusselen på alvor. Venstre prioriterer alltid miljø først.

Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som ikke vil legge til rette for et
885 moderne næringsliv. All erfaring tyder på at de kommunene som har en

næringsvennlig ordfører også har et blomstrende næringsliv. Det er derfor det er så viktig at det blir mange flere Venstre-ordførere etter valget.

890 Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som ikke vil at kommunen skal ta imot mennesker som søker en trygg havn i Norge. Vi står for en sjenerøs og human flyktning- og asylpolitikk. Vi sier velkommen.

895 Vi kan ikke være en del av et politisk samarbeid som ikke vil satse tilstrekkelig på skolen og lærerne. Ved siden av miljø er skole og kunnskap Venstres viktigste sak ved høstens valg. Det vil også vises igjen lokalt. Derfor samarbeider vi med partier som vil i samme retning og som prioritere skole og kunnskap foran de øvrige av kommunens kjerneoppgaver. Fordi det er kunnskap vi skal leve av i framtiden. Fordi det er kunnskap som skaper engasjerte og selvstendige borgere.
900 Fordi kunnskap er en forutsetning for et levende demokrati.

Kjære landsmøte,

905

Det året som har gått siden forrige landsmøte i Oslo har vært et fantastisk år for Venstre. Det er som om jeg av og til må klype meg i armen for å tro på det jeg er med på. Men det er rart med det. Det er faktisk mulig å venne seg til å kommentere gode meningsmålinger og ikke stålsette seg for neste dårlige, eller
910 late som om det ikke betyr noe.

Man måste jämföra, sier Ingemar i filmen "Mitt liv som hund." Så la oss jämföra litt:

915 Vi har 10 stortingsrepresentanter. I 38 av de siste 43 årene har vi hatt 2 eller mindre.

Vi har så langt i år fått over 450 nye medlemmer - i snitt nesten 150 nye i måneden. For tredje året på rad peker medlemstallet oppover.

920

Vi er endelig gjeldfrie og kan bygge opp økonomiske reserver til valgkamp og utadrettet aktivitet. Det er bare 15 år siden vi for alle praktiske formål var økonomisk konkurs.

Vi er til stede i nesten alle viktige TV-debatter. Det er bare å se på Borghild og Trines innsats i denne uka. Det var en tid da vi var såre fornøyd med ett medieoppslag i uka.

930 Flere har tilbud om å stemme Venstre enn på svært lenge. Vi stiller lister i 297 kommuner. Det er 14 flere enn for fire år siden, samtidig som antall kommuner har blitt færre. I tillegg kommer 25 felles/-bygdelister i andre kommuner. Dessuten ha vi langt flere folk på listene våre. Det er blitt lagt ned en formidabel innsats i hele landet.

935

Vi har stabilisert oss på et for oss høyt nivå på meningsmålingene. Snittet for alle målingene så langt i år er over 5 prosent. Og rett før påske fikk vi den beste meningsmålingen vi har hatt på 10 år.

940 Jeg er ingen lege, men her er det ikke vanskelig å stille diagnosen. Symptomene er entydige:

Vi er 100 % friskmeldt. Vi har reist oss fra knestående. Vi har endelig kommet over den siste bakketoppen. Og det beste av alt er at dette bare er starten på noe som det i bunn og grunn bare er opp til oss selv (og en smule flaks) å

945 videreføre. Jeg er ikke i tvil om at vi på rimelig kort sikt kan etablere oss som en kraftfull motkraft til både det reaksjonære venstre og høyre. Selv om det går en kule varmt internt av og til...

Og så har vi det som tross alt er det viktigste: En politikk for framtiden
950 kombinert med en fantastisk stolt ideologi og historie.

Og når vi møtes igjen til landsmøte om ett år har vi grunn til å feire:

- Vi har gjort vårt beste fylkestingsvalg noen sinne.

955 - Vi har gjort vårt beste kommunevalg siden 1971.

- Vi har fått et sted mellom 20 og 30 ordførere.

- Vi har blitt det største sentrumspartiet i alle de største byene - ja kanskje også på landsplan.

960 Vi har gjort det fordi vi har en politikk og en ideologi for framtiden - ikke for fortiden. Vi har gjort det fordi vi vil skape en enda bedre framtid for de 7 jentene som fødes her i Bergen i dag. Vi har gjort det fordi vi kan og fordi vi vil. Fordi vi er sosialliberale og stolte av det.

965

Kjære venner,

970 Jeg skal avslutte denne landsmøtetalen med et lite dikt av den svenske poet,
filosof og historiker Erik Gustav Geijer som vakte stor oppstandelse i sin tid da
han forlot konservatismen til fordel for liberalismen. Slik ordla han det selv i
diktet "På nyårsdagen 1838":

975 Ensam i bräcklig farkost vågar
Seglaren sig på det vida hav
Stjärnavalvet över honom lågar
Nedanföör brusar hemskt hans grav
Framåt! - så är hans ödes bud.

980

--

Framtiden kan bli en ren fornøyelse.

985 Godt landsmøte.

Kilde

990 <http://www.venstre.no/artikkel/2713>

Emner

Innenriks, Landsmøtetale, Partipolitikk, Utenrikspolitikk

URI

995 <https://www.virksommeord.no/tale/framtiden-kan-bli-en-ren-fornoyelse>

1000